

Dansur á Mýrini

Í bókini „Tey vóru ung undir krígunum“ eftir Kirstin Didriksen siga vágafólk frá, hvussu ungdómslívið alt í einum broyttist, tá tann stóra innrásin av hermonnun kom á vári í 1942. Les brot úr samrøðunum:



Karin Hansen:
Ímaðu okkum

Tá ið vit vóru komnar aftur frá neytum, skundaðu vit at vaska og snøgga okkum. Tey eldru vildu hava, at vit vóru finar, tá vit fóru í dans. Ja, vit vóru finar, enn tá vit fóru í kirkju. Vit royndu at pynta okkum, sjálvt um vit einki áttu at pynta okkum við. Var premiudansur, fóru vit í stívskjúrt og gjørdur okkum eyka finar. Undirskjurti stóðu, so stív vóru tey. Eingin hárfriðk-anarkona var á oynni, og vit fóru tí stundum til Havnar at gera okkum hárið. Vit fingi leiðningar frá hermonnunum at rulla okkum hárið upp við. Eitt skifti var tað móti at gera sær barakkkrullur. Hetta vóru fleiri krullur á rað og sóu út sum minnabakkur, sum stóðu lið um lið.

Vit gleddu okkum at fara niðan á Mýrar í dans og fóru til gongu í øllum veðri. Um tað kavaði ella regnaði, tað gjørdi ikki mun. Frisuran sá kanska ikki altíð so væl út, tá vit komu fram, men vit sóu allar líka út og tyngdust ikki av tí. Uppi á Mýrum fingi vit te og rosinkukaku. Tey vartaðu okkum upp og gjørdur nógv burtur úr okkum. Altíð høvdu teir eina stimbrandi viðmerking sum „good looking“. Tey góvu sær altíð tíð, virðismettu okkum og styrktu okkara sjálvkenlu og kvinnuleika.

Í fyrstani leigaði hervaldið dansstovuna, og tá sluppu menn ikki í dans. Summir dreingir vóru illir um tað, og tað vóru yvirhøvur teir somu, sum ílskaðust inn á okkum. Eitt kvöldið vóru vit allar ímaðar um andlitið. Teir komu fram úr myrkrinum og kelaðu okkum um andlitið. Fyrst tá vit komu inn í ljósið og hugdu hvør á aðra, sóu vit skilið. Kvöldið eftir ætlaðu teir aftur at íma okkum, men tá frættu vit, at teir ætlaðu at standa undir brúnni,

so var bara at ganga ein annan veg.



Jenny Jacobsen:
Skógvadansur

Hermenninir høvdu ein dans, har konufólk skuldi av við annan skógvin. Allir skógvarnir vóru lagdir í eina rúgvu mitt á gólvinum. Tann einstaki tók síðan ein skóg og skuldi dansa við tí gentuni, sum átti skógvin. Tað var so íðuligt, at vit royndu at krógva okkum ternar, tí teir vóru úti. Sokkarnir vóru seymaðir so ofta aftur, at teir hildu ikki til fleiri seymir.

Tað var hvørt konufólk sum gekk í dans. Yvir 5.000 mans vóru í oynni, tá teir vóru flestir, og freistandi var at vera ótrúgv. Hermenninir søgdu helst ikki, at teir vóru giftir. Vit høvdu tí til fragd at taka mappuna hjá teimum og tóma hana á borðið. Teir høvdu altíð passið í eini mappu, og har høvdu teir mynd av konu og børnunum liggjandi. Serstakliga ein tvielt, at hann ikki var giftur. Ein dagin misti hann mappuna á gólv, og eg leyp eftir henni. Jú, har var ein mynd av eini konu við tveimum børnum. Teir fingi nógv gentur at binda seg til sín við at dylja, at teir vóru giftir. Summir vóru trúlovaðir og lóttust at vilja gifta seg við gentuni.



Herluf Hansen:
Ónøgdir við dansin
Millum mannfólki var

stór ónøgð um dansivíður-skiftini. Tá teir leigaðu dansstovuna í Sörvági, sluppu bara nakrir fáir feryingar inn, og uppi á Mýrum heldur fleiri, men ikki óavmarkað. Við hvørt fóru vit bara inn, um einin vakur var, ella viðkomandi var upptikin av onkrum øðrum eina løtu. Tað eydnaðist meira enn so at stinga seg inn.

Tá menn vóru rúsaðir, kundu teir fara til hendurs. Um hermennalagreglan var á staðnum, tóku teir altíð hermennin og løtu feryingina vera. Var feryingurin framvegis harðlógur, tóku teir hann til síðis og royndu at sissa hann.

Teir flestu menninir funnu seg í støðuni, og eg haldi, at tað mundi vera líka lætt fyri ein sørving sum fyri ein hermenn at fáa konufólk. Summar gingu bara við hermonnunum, og tað var einki dæmt. Giftar konur gingu eisini í dans, men helst hava teir passað seg so, at menninir vóru burtur, tí teir hava neyvan dæmt tað. Tað sást ikki nógv feryisk-ensk por úti. Tey vóru mest innandura ella burtur úr fólkacygnum fyri ikki at birta undir prátt.



Jytta Hansen:
Ein stuttligt tíð

Hetta var ein stak stuttligt tíð. Tað búðu ungir fittir menn í nærum hvørjum húsi, og teir vóru ógvuliga sjekaligir og galantir.

Vit vóru altíð bjóðaðar út, til dæmis í offiseressuna á Giljanesi, í Vatnsøyrum, á Mýrum ella her í bygðini. Vit vóru fleiri vin-konur, sum fylgdust. Tá vit fóru út, fóru vit í okkara penasta kjóla og høghæl-aðar skógvar. Silkisokkar vóru stundum ringir at fáa fatur á, men tá ráddi um at fáa onkran at keypa, sum fór niður at selja. Vit smurdu okkum eisini. Koyrdur putur um andlitið, varralit og kinnareytt. Kinnareytt var ringt at fáa, men tá nýttu vit

tað reyða pappírið, sum var rúndan um tilsetningspakkarnar. Stundum koyrdur vit eitt sindur av svørtum liti á brýrnar, men eygnalit og eygnaskuggar nýttu vit óngantið.

Farið varð í dans í øllum veðri. Kanónmenninir á Giljanesi bjóðaðu ofta, og tað var eitt petti at ganga út á Giljanes. Tað fyrsta, vit gjørdur, var at fara inn á „Ladies room“ at snøgga okkum. Vit nutu at snaka okkum til og verða uppvarðar sum aðrar drotningar. Hetta var púra nýtt fyri okkum, at menn kundu hava eina so hugtakandi framferð. Hesir menn vóru rættliga ódrvisi enn feryisk mannfolk. Blíðir, gávumildir, umhugsniir, hjálpsamir, gentlemenn og dugdu at gera nakað burtur úr okkum.

Allar konur gingu í dans, giftar sum ógiftar. Teimum giftu monnum dæmdi einki, at konan fór, men tað var ringt at gera við, tá teir bjóðaðu, sum búðu inni hjá teimum. Sum ein kona segði, hon angarði bara eitt, og tað var, at hon var gift, aðrenn teir komu.



Lilli Johannesen:
Nógv skemtiligt

Vit ungu dugdu ógvuliga væl at skemta okkum. Vit dugdu at siggja tað skemtiliga í øllum, loftaðu hvørjum orði og flentu hjartaliga. Vit høvdu ein góðan humoristiskansans. Fólk vóru lættari og glaðari fyrr, tey vóru takksamari og tóku ein dag í senn. Óli høvdu ríkligt at gera og høvdu ikki stundir at sita og grunda yvir hvørt smátting.

Fólk, eldri sum ung, royndu á besta hátt at læra seg enskt. Ein genta, ið helt seg vera so kóna í enskum, segði við sín enska friggjara: „Just come í land, just gone on borð“. Hon vildi siga honum, at sjekkurin hjá henni hevði akkurat verið heima ein svippur og var farin avstað aftur. Ella sum

Bíligt fróðskaparrit

Fyri 47 oyru um dagin fært tú innlit í tað seinasta nýggja innan feryiska granskning. Tað kostar kr. 165,- um árið at halda tíðarrínd, og nýggir haldarar kunnu tekna seg á: **Setursskrivstovu, Handan Á 5, Tórshavn; tlf. 15302, fax: 18929.** Í leysaslu kostar Fróðskaparrit kr. 196,-. Fróðskaparrit 44. bók telur 140 síður, Mentunargrunnar Føroya Løtings er úgevari, og Bókamiðsplan hevur umboðssluna. Eitt nýtt er, at prísurin nú er fastur og broyttist ikki í mun til síðatal frá bók til bók.

Í Fróðskaparriti 44. bók eru 11 greinir, og feryiskir granskarar eiga 7 teira. Hóast nógur útlendingar íggjgnum tíðurnar hava prentað feryisk evni í Fróðskaparritum, eyðkennir tað tíðarrínd, at granskarar her á landi, antin einasamlið ella saman við øðrum, hava skrivað í miðal 69% av teimum 373 greinum, sum hava staðið í bókunum frá 1. upp í 44. Av fólk, ið telur so fáar íbúgar, má hetta sigast at vera vórðandi sum avrik.

Nú er granskingsráð sett á stovn, og um dagarnar kom nýtt mentanarárið. Tí mætti verði hent at fylgt við í, hvørja leiðir granskningin fer innan teir settu karmarnar. Ein máti at gera hetta er at lesa Fróðskaparrit, ið við tað at tað kemur út eina ferð um árið, javnt og samt kunnu undheimsin við tað, ið fer fram. Ella tú kanst lesa *Scientific publications about the Faroe Islands*, 1995, ið bæði skjott og væl gevur teir yvirfyllt yvir dæmi av tí, ið er givið út í 1995. Harumframt verða doktararirgerðir frá hvørjum ári viðnevnið haviðar á lofti í *News and Progress*.

Í greinini *Vágumaltari* leggur Hjalmar P. Petersen fyrri við at vísa á munirnar millum talumálið í Vágum - Mykinesi og Suðurstreymoy. Í greinini *Skaldslig søga ella søgulig skaldsøga* metir Malan Marnersdóttir bókmentaliga og viðsøguliga um Hvørt við sínar náðir hjá D. P. Danielsen. Í greinini *Udenlandsstoffet i TV-nyheder* ber hon ymiska tíðindaføttingin hjá sponvarpostum í teimum trimum londunum, Føroyum, Grønlandi og Danmark saman.

Anne Thorsteinsson víðger *Grindaprisur og skinnatal 1584-1638* og kemur fram til, at tá á døgum kostaði ein gyllmsfiskur ein gyllin, tí metingin svarar til prísir og ikki sum seinni, tá ið virðið er hugsað hugtak fjarð frá dagsins gjaldoyrisvirði. Avbera kunnandi grein, ið leggur aftur at

vitan okkara um grindaveiðu, og vit kunnu gleða okkum til í næstu bók at frætta um, hvussu gongst við metingini frá 1638 til 1832.

Royndarstøðin í Kollafirði savnar veðurlagsstæðroyndir, og hesar verða í greinini hjá Peder Haahr *Climatic changes and Faroese agriculture* settar upp imóti landbúnaðarframlisðluni.

Í greinini *Phytoplankton community structure on the Faroe Shelf* vitir Elif Gaard, hvussu avbyrgd havskyp-anin kring Landgrunnin er, tá ið tað kemur til at fáa teina sjógv og fæðsluvin henda veg. Hetta hevur m.a. við sær, at ársringrásin hjá plantaplanktonum á Landgrunninum skjótt í mun til ringrásina úti á víðum havi. Hetta er nýtt, áhugavert granskingsarbei, sum Fiskerianáskunastovan hevur tikið upp, og úrslitini verða okkum betri innlit í kor-ni hjá fiskastovnum.

Fyrra smágreinir víðgera djóra- og plantuføðing evni burturav um vár-hagasluna (Hans Ølgaard. *The red-tailed Fawcett Danuelius, Tarsacum rubifolium Rasmussen*), um tara (Thyge Christensen, sál. *Species on the algal genus Vaucheria on the Faroes*), um mottur í einum svalaæðri (Peter Tjelstrup *Blood-sucking mite Dermysus hirundinis (Hem.) (Acari, Gamasida, Dermysusidae) found in a nest of swallow (Hirundo rustica) from the Faroes*), og at enda ein legnan náttúrfvald, ið er afturfunin (Svend Kaaber. *Notes on Xestia alpicola esp. atlantica nov (Lep. Noctuidae) on the Faroe Islands*).

Seinasta greinin (Judy Nørsh og Henri Ziska. *Imaging of Basal and underlying structures in the Faroese offshore area*) er tann fyrsta um oljagranskingina, ið verður prentað í Fróðskaparriti. Hon byggir á tær seinastu kann-ingarnar hesi seinastu árin.

ein onnur segði: „Too much vind to friggj“, og vildi avlýsa túrin. Tey eldru royndu seg eisini. „Sit down, speak nothing, minn hushonde kommer snart“. Hetta var ein gomul kona, sum hevði bjóðað einum hermanni til suppu.

Kríggið setti síni djúpu spor og tvingaði okkum at hugsa djúpari og at búast. Tað skaddi tað glaða, letta ungdómslyndið. Tað var eins og tað tók nakað frá

okkum og minkaði um okkara livsgleði.

Nógvar dansaðu undir krígunum, og tað var kanska meira ein flyggjan frá veruleikanum burtur frá tí tunga. Tað eldra fólk tók støðuna munandi álvarslegari og hevði eitt tungt ok yvir sær. Teir er fyrst aftan á, at eg eri vorðin eldri, at tað er gingið upp fyri mær, hvussu nógv trýst var á okkum.